

Protocol

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
venderdis, ils 26 da fevrer 2016, allas 20¹⁵ – 22¹⁵
en casa communal

Presidi: Livio Zanetti

Actuara dil di: Andrea Hosang

Presentes:

a) Cussegl	Christoph Berger
Armin Berther
Adrian Bigliel
Silvio Candinas
Adrian Deflorin
Edgar Durschei
Rita Huonder-Tenner
Wendelin Jacomet	Jordana Lozza-Desax
Armin Manetsch
Murer Flavio
Adrian Pally
Alfred Spescha
Rico Tuor
Livio Zanetti
b) Suprastonza
communal	Francestg Cajacob
Madlen Deflorin-Spescha	Cecilia Maissen-Desax
Roger Tuor
c) Perstgisas	Iso Mazzetta	
d) Referent	Walter Deplazes (president dalla cumissiun da meglieraziun funsila)	
e) Hosps	4	

“Questa sera essas vus forsa sedumandai, pertgei che jeu hai mess duas bandieras da Mustér sin las meisas.

En il sid da nies cantun era ei usit da haver en la stanza da sedutas dallas autoritads ni en il biro dil president da vischnaunca la bandiera dalla vischnaunca.

Certinas persunas vesevan quei mo sco decoraziun. Auters eran dil meini, che quei seigi in mussament da patriotissem. Discurrend cun persunas ch’eran da quei temps involvai en la politica ni ch’eran en quels gremis, hai jeu allura survegniu la suandonta risposta d’in pertuccau:

“La bandiera dalla vischnaunca era presenta tier mintga seduta, tractanda ni discussiun. Vesend quella bandiera sun jeu vegnius pertscharts per tgi che jeu prendevel in summa las decisiuns. Per tgi che nus menavan ina u l’altra discussiun intensiva. Jeu sun vegnius regurdaus, che buca mes interess persunals eran impurtonts, mobein ils interess da nossa vischnaunca, da nossas vischinas e nos vischins dils quals nus eran delegai. Mintgaton era ei indispensabel d’anflar in consens denter ils divers interess.”

Tenor miu pareri ei quella tenuta fetg impurtonta e vala la peina da vegnir risguardada era tier nossas sedutas dil cussegl. Quei patratg essenzial vegn mintgaton, en tut il slontsch e l’euforia, emblidaus da nus cussegliers e dils politichers en general. Questa sera vegnin nus a tractar in grond project. Sco tier auters projects en nossa vischnaunca, datti era cheu gruppaziuns e singuls che profiteschan forsa dapli ed autras da meins. Sche jeu mirel anavos sin quels treis onns vargai, lu savessen ins resumar las gruppaziuns ch’ein vegnidadas risguardadas ni che han giu ina meglieraziun suandontamein:

Commerci, Claustra, privats, turissem, hosps da vacanzas e seniors, mo per numnar entgins. Quei demuossa a mi che buca mo ina gruppaziun ei vegnida risguardada. Naturalmein ord la vesta da mintgin/a vesa mia ponderaziun e posiziun forsa ora in tec auter. En il plaid meglieraziun funsila vegn il plaid migliurar expremius. Il migliurar digl access, il migliurar dalla cultivaziun dils funs ni il migliurar digl access per la cultivaziun digl ual da schurmetg. Cun ina investiziun relativ moderata annuala, sa vegnir realisau in grond project. Ils vischins han gia demussau 2012 lur sustegn e dau l’incumbensa d’instradar la meglieraziun funsila per nossa vischnaunca. Mustér ei ina dallas davosas meglieraziuns funsilas en il cantun Grischun. In sustegn da 85% davart confederaziun e cantun ei buca da sutvaletar. Vegn quella buc approbada eisi stau.

Legreivel ei la communicaziun dallas vischnauncas da Tujetsch e Mustér stada arisguard la sutscriziun dalla cunvegrientscha da collaboraziun cun Sedrun Mustér Turissem. Forsa han ussa tuts involvai realisau, capiu ed empriu, che l’organisaziun da turissem existenta cun Grischun turissem ensemen fa buna lavur ed ei la basa per ils proxims pass. Per sviluppar nies sectur da turissem, per porscher novas purschidas ed acquirir novs hosps drova ei buca ina massa populissem, in agir dictatori e destrucziun. Ei va era auter.

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca dalla perioda d’uffeci 2013/2016 han ils suandonts vischins bandunau il terrester. Cun in bien patratg lein nus seregurdar da:

Anton Deragisch-Petschen da Raveras, naschius ils 14 da november 1919, morts ils 10 da fevver 2016 (spital Glion) e

Giachen Martin (Tini) Manetsch da Segnas, naschius ils 17 da schaner 1960, morts ils 12 da fevver 2016 (spital Cuera).

Ils defuncts ruaussien en pasch.

Cunquei arvel jeu la seduta da questa sera.”

La gliesta da tractandas secloma sco suonda:

Tractandas:

1. Elecziun d'inA actuarA dil di
2. Protocol 28-2013/2016
3. Meglieraziun funsila: Project e credit (messadi nr. 38-2013/2016)
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actura dil di:

Livio Zanetti

Andrea Hosang

Cussegl da vischnaunca 29-2013/2016
Seduta dils 26 da fevver 2016

1. Elecziun d'ina actura dil di

Proponida ei Andrea Hosang

Neginas autras propostas vegnan fatgas ed ella vegn eligida unanimamein sco actura dil di. Il president dil cussegl da vischnaunca engrazia ad ella per sia lavur e disponibladad. El informescha che la seduta vegni registrada cun in dictafon.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actura dil di:

Livio Zanetti

Andrea Hosang

Cussegl da vischnaunca 29-2013/2016
Seduta dils 26 da fevrer 2016

2. Protocol 28-2013/2016

President dil cussegl da vischnaunca

Il protocol ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils 5 dis fixai ei vegniu inoltrau neginas objecziuns.

Cussegliaer Flavio Murer

El pren posiziun tier la declaraziun dalla suprastanza communal en connex cun la corrispondenza succedida il december 2015 (mira protocol nr. 28 dalla seduta dils 29 da schaner 2016). Il mail a cusseglieras e cussegliers da vischnaunca il qual ei vegnius menziunau seclamava sco suonda: „El decuors dalla fin da november 2015 han plirs recurrents denter ils quals era mia famiglia sesanfla retschiert la sentenza dalla dertgira federala da Losanna en connex cun ina surbaghegiada a Latis. Suenter bunamein 4 onns han ils recurrents la finfinala survegniu diltuttafatg dretg. La decisiun definitiva dalla dertgira federala lai ussa silmeins negin spazi d'interpretaziun pli. Darar che quella dertgira drova plaid aschi exacts. Ei vala da setener vid leschas vertentas e quei per in e scadin. Ultra da quei val'ei dad agir tenor las recumandaziuns dallas personas ni instanzas dil fatg. Ponderaziuns davart in abus d'uffeci ein en quei cass special buca diltuttafatg fallidas. Per nus ei quei cass ussa denton serraus giu.

La decisiun dalla dertgira federala ei enconuschentamein accessibala per in e scadin en la reit. Cun buc'in sulet plaid hai jeu accusau la suprastanza communal dad haver commess in abus d'uffeci. La dertgira federala constatescha: „Zusammenfassend ist festzuhalten, dass die Bauvorhaben die zulässige Ausnützung deutlich sprengen und von der Gemeinde aus einem sachfremden Motiv willkürlich bewilligt wurden“. Tenor miu avis eis ei pauc prudent dad investir energia en cass pli che sclari“.

President dil cussegl da vischnaunca Livio Zanetti:

El giavischa negina discussiun sin la posiziun dil cusseglier Flavio Murer. Ord principi s'audan caussas e cuntraversas privatas buca el cussegl da vischnaunca, quei ch'ei deplorablamein schabegiau ella davosa seduta. Il cusseglier Flavio Murer ha saviu prender oz posiziun en quella caussa. Al protocol dils 29 da schaner 2016 vegn aschuntau nuot pli. El futur vul el buca pli stuer tractar caussas privatas. Quellas ston vegnir sliigidas ordeifer il cussegl da vischnaunca.

Gerai Roger Tuor banduna la seduta, damai ch'el ha buca obteniu il plaid per prender posiziun tier il votum da cusseglier Flavio Murer.

Decisiun

Cun 14 enunter 0 vuschs ed 1 abstenziun approbescha il cussegl da vischnaunca il protocol nr. 28-2013/2016 dalla seduta dils 29 da schaner 2016.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara dil di:

Livio Zanetti

Andrea Hosang

3. Meglieraziun funsila: Project e credit (messadi nr. 38-2013/2016)

Suprastonza communal

En num dalla suprastonza communal ed a basa dil messadi nr. 38-2013/2016 presentan il president communal Francestg Cajacob e la geraua Cecilia Maissen-Desax la fatschenta.

Il president communal fa in cordial beinvegni alla cumissiun dalla meglieraziun funsila ed en special al president Walter Deplazes che stat a disposiziun per damondas concretas dil fatg. El menziunescha l'oreifra e buca sempla lavur prestada. Ei seigi buca sempel d'anflar bunas sligiazions che corrispundan ton als interess agricols sco era turistics. Ei vegn tschintschau oz d'in project da frs. 30'000'000.-- sur in temps da 30 onns cun ina mudesta cumpart responsabla per la vischnaunca. Primarmein va ei per optimar ils menaschis purils e porscher bunas perspectivass.

Seras d'informaziun han liug: ils 3 da mars 2016 el Center sursilvan d'agricultura cun l'Uniun purila; ils 30 da mars 2016 cun il vischinadi da Segnas/Mumpé Tujetsch e l'informaziun publica dils 6 d'avrel 2016 el Center sursilvan d'agricultura. La suprastonza communal propona d'entrar e da tractar la fatschenta.

Cun dar in sguard sin l'entschatta ch'ei succedida anno 2009 entras la tschaffada e classificaziun da tuttas parcellas utilisadas dall'agricultura (LN) ein il grond diember da parcellas cun schliet access ed il schliet stan dalla reit da vias curdada negativamein en egl. La situaziun finanziaria dalla vischnaunca ha sfurzau d'encurir sligiazions leutier. Suentar ina sera d'informaziun entras signur Aurelio Casanova, menader digl uffeci per agricultura e geoinformaziun, ei il biro Cavigelli vegnius incaricaus da far las preparaziuns, aschia che la lavur preparatoria cun la cumissiun accumpignonta ed il biro ha saviu entscheiver il mars 2011.

Igl atun 2011 ei il studi detagliau che risguarda suandontas finamiras vegnius presentaus: La midada radicala sil sector dalla politica agrara, la digren dils menaschis, las midadas sil sector dalla tratga d'animals, la mecanisaziun ell'agricultura, la schliata situaziun dallas vias da cultivaziun, il grond diember da varga 1'480 parcellas cun possibilitar la sanaziun ed engrondaziun dils menaschis cun optimar la cultivaziun dil terren.

Ils 11 da mars 2012 accepta la cuminonza dils votants cun gronda maioritad l'introducziun dalla meglieraziun funsila cun risguardar la situaziun da Segnas e da Pardomat. Ils 22 da zercladur 2012 approbescha il cussegl da vischnaunca il regulativ per la meglieraziun funsila ed il credit da frs. 350'000.-- per l'elaboraziun dil project general. Plinavon elegia el la cumissiun da meglieraziun e suttametta al departament cantunal la proposta per l'elecziun dil parsura dalla cumissiun da schazetg. Ils 30 da november 2014 decida il pievel l'integraziun cupleina dallas meglieraziuns da Segnas e Pardomat el project per la meglieraziun funsila.

La reit dallas vias projectadas sepresenta sco suonda:

o Total		38'405 m
o Sanaziuns e renovaziuns	ca.	26'130 m
o Construcziuns novas	ca.	12'275 m
o Vias naturalas	ca.	20'305 m
o Vias cun vial resp. plattas da betun	ca.	14'060 m

- o Vias cun cuvrida da catram ca. 1'565 m
- o Sanaziuns punctualas ca. 2'475 m

Cun la realisaziun da quei project vul la vischnaunca contonscher la promoziun dall'agricultura e dalla cultivaziun dil terren e dalla cuntrada, garantir bunas relaziuns per l'agricultura e sia existenza, construcziun dalla reit da vias adequatas al diever (agricultura, turissem, forestalesser) ed al temps. Quei project generescha sur 30 onns in grond volumen d'investiziun per nossa vischnaunca. Investiziuns che vegnan subvenziunadas cun 85% da cantun e confederaziun.

Discussiun davart la debatta d'entrada

Cussegl da vischnaunca

La meglieraziun funsila era entochen avon entgins onns a Mustér in mitus, gie ina fabla. Memia ditg han ins buca anflau in consens ed ei buca vegnius perina d'instradar il project, era sche la necessitad era claramein dada. La tema era memia gronda. Tema ni insegirtad da stuer dar zatgei, ni da haver in disavantatg - senza insumma s'imaginar tgei roscha avantatgs che quei porta e tgei ch'ins survegn persuerter.

Ussa denton essan nus aschi lunsch sco aunc mai a Mustér. Quei ei legreivel e nus lein animar da cuntinuar cul davos pass. Lein acceptar il project per la meglieraziun funsila e conceder il credit cun mirar anavon ed esser spanegiai a moda positiva tgei ch'il futur porta. Che nus da Mustér essan puspei inagada tier enzatgei elementar ina dallas davosas vischnauncas che seglia sin quei carr ei meins impurtont. Fatg ei, ch'il carr ei vegnius els onns e che nus savein buca con ditg che las rodas da quel van aunc entuorn. Quei che nus savein denton ei, sch'il cussegl ed il pievel acceptan il project ed ein prompts d'investar frs. 30'000'000.-- en in bien futur, sche havein nus la garanzia che la meglieraziun vegn realisada.

Ei vegn appellau ch'il cussegl setegni oz buca sin cun damondas ch'ei buca relevantas en quella fasa dil project. Oz ei buca da decider nua ch'ina via ni l'autra ha dad ira atras ed era buca nua che mia scrotta prau duei la finala sesanflar. Oz setracta ei era buca da midar proceduras ch'ei prescrettas. Quels process ein dai avon da cantun e confederaziun e vegnan controllai minuziusamein dallas instanzas responsablas. Quei sistem ei secumprovaus e funcziunescha gia dapi biars decennis e garantescha che mintga pertuccau vegni tractaus equal.

Lein pia buca haver tema e plein curascha investar 15 raps per saver far ord quels comunablamein in franc.

Ord vesta dall'agricultura ei la meglieraziun funsila nundispiteivla. Il levgiament en bia lavurs sco era l'efficienza ei mo in dils avantatgs d'ina meglieraziun funsila. Cun la meglieraziun funsila Mumpé Medel l'entschatta dils onns 90 eis ei stau pusseivel da reducir il diember da parcellas d'in possessur da 65 giu sin 7. Entginas da quellas parcellas eran aschi pintgas ch'ins vegness cun maschinas dad oz buca da semenar sin talas. Ulteriuramein era ina pasculaziun sco nus havein oz cun clauder strusch pusseivla e leu nua che quei era pusseivel cumbinau cun bia lavur per midadas.

Vidlunder vegn la contonschibladad. Entgins da quels tocs prau sesanflavan amiez auters tocs ed eran per part nuncontonschibels, auter che a pei. Vias che havevan ina ladezia da ca. 1.40 m era usitau. Oz ei il standard da segirtad d'in transporter denter 2.30 e 2.50m. Dapi la davosa meglieraziun a Mumpé Medel ei il stan dallas vias s'augmentaus ch'igl ei in ver plascher da luvrar. Secapescha cuostan quellas vias onn per onn, mo in sguard anavos lai pagar bugen quei manteniment. Era portan quellas vias in grond avantatg per differents dievers sco viandar ni ir cun velo e procuran ina buna colligiazion tiegl uaul ed ils mises e quei senza impedir in l'auter. Ins sa strusch s'imaginar da stuer far il pur cun la situaziun avon la meglieraziun funsila.

Era astgein nus buc emblidar il volumen da lavur che quei project procura sur biars onns a nossas interpresas da baghegiar.

Cunquei ch'ei vegn buca fatg cunterproposta, eis ei decidiu d'entrar e tractar la fatschenta en detagl.

Discussiun en detagl

Cussegl da vischnaunca

Oz ei buca dispoteivel, schebein nus lein la meglieraziun funsila ni buc. Quei project porta paun e fadigia a biaras vischinas e vischins sco era ad interpresas ordeifer vischnaunca e quei sur in temps da 30 onns. Avon in temps discurevan ins d'in cuoz da 40 onns. Co ei la reducziun da 10 onns da declarar? El messadi sin pagina 7 vegn ei fatg menziun da duas fasas cun cuosts da 14.4 milliuns francs en l'emprema fasa e da ca. 12.7 milliuns francs en la secunda fasa. Cu e tenor tgei criteris vegnan las vias d'uaul ch'ei buca numnadas en quellas duas fasas realisadas? Dat ei per quellas vias d'uaul in project supplementar? Sch'ei dat in project, cun tgei cuosts ston ins quintar? Survargass quella summa buca la cumpart dils cuosts restonts dalla vischnaunca?

Suprastonza communal

Las vias d'uaul ein calculadas approximativamein cun rodund 13-15 milliuns francs e la part subvenziunada pertucca entuorn 70-75%, aschia ch'ins sto quintar per la vischnaunca cun cuosts nets da rodund 4 entochen 5 milliuns francs. Quei project sesanfla en la fasa da studi. Il project concret cun differentas variantas sto aunc vegnir elaboraus. Tier la priorisaziun dils projects eis ei veseivel ch'igl ei vegniu dau la preferanza alla meglieraziun funsila. Il project dallas vias d'uaul vegn era realisaus pli tard. Ord motivs finansials eis ei denton buca stau pusseivel da realisar omisdus projects il medem mument.

Cumissiu meglieraziun funsila

Il project sebase sin cuosts enconuschents da frs. 30'000'000.--. Tenor il svilup dalla carischia san ils cuosts denton sereducir ni s'augmentar. Sch'ei sa vegnir investau 1 milliun francs ad onn cuoz il project 30 onns. Quei ei denton era dependent dils mieds ch'il cantun survegn annualmein dalla confederaziun e sco las ulteriuras meglieraziuns el cantun progredeschan. Cun quei che las meglieraziuns en autras vischnauncas van a fin e la contribuziun dalla confederaziun sa vegnir partida sin pli paucas vischnauncas, duess in volumen dad 1 milliun francs ad onn esser realistic. Ella grafica sin pagina 7 dil messadi vesan ins che la meglieraziun ei partida en duas fasas. Quellas duas fasas ein vegnidadas definidas sin giavisch dalla confederaziun. Tuttas grondas meglieraziuns ein partidas en duas fasas, nua ch'ei sa vegnir definiu tut las vias. Il project ensiara 38 km vias. Ins sa pil mument buca parter da quei che tut quellas vias vegnan realisadas. Vias previdas tier terren agricol che vegn oz cultivaus ein buca dispoteivlas. Sch'il terren vegn denton pli tard mo pasculaus, sa la via previda vegnir renviada. Per quei pretenda la confederaziun duas fasas. En l'emprema fasa ein tut las vias da realisar che ston vegnir realisadas aschi spert sco pusseivel per arver in territori ch'ei entochen ussa aunc buc aviarts ni mo munglusamein cun vias fetg stretgas. Quei ei vegniu previu en la rama dalla mesadad dils cuosts. Igl ei vegniu risguardau dapli vias en l'emprema fasa. L'emprema fasa ei calculada cun frs. 14'400'000.-- e la secunda cun frs. 12'700'000.--. Il project ei vegniu approbaus per l'entira summa da frs. 30'000'000.-- francs. Suenter l'emprema fasa vul la confederaziun denton haver la pussevltad da revegnir al project per giudicar, sch'ins ei sin la dretga via e sch'igl ei necessari da metter en damonda singulas vias.

Suprastonza communal

Nus essan gia dapi sis onns vid la lavur dalla meglieraziun funsila. Probablamein ein ils 40 onns stai calculai culs onns da preparaziun. Las colligiaziuns dallas vias d'uaul ein coordinadas. 60% digl uaul da nossa vischnaunca ei uaul da schurmetg. Ils uffecis ein s'accordai d'entscheiver cun la meglieraziun funsila e silsuenter cuntinuar pass per pass cun las vias d'uaul. Quellas ein secapescha era per part colligiadas cun la meglieraziun funsila. Per buca pericltar la meglieraziun funsila ei la suprastonza communal sedecidida da realisar igl emprem la meglieraziun funsila e silsuenter las vias d'uaul.

Cussegl da vischnaunca

Tenor la cumissiu da meglieraziun munta il calcul da cuosts a $\pm 20\%$. Ei vegn avisau alla meglieraziun da Mumpé Medel, nua ch'ei deva avon la meglieraziun ca. 570 parcelas e suenter aunc rodund 150. La summa ei lu stada calculada cun

frs. 3'500'000.-- ed ha la fin finala custau frs. 4'815'000.--, pia ca. 30% dapli che calculau. Probablamein vegn era questa meglieraziun buca pli favoreivla che calculau. La meglieraziun funsila ei vegnida tractada l'emprema gada igl onn 2012. In punct impurtont tenor il messadi dils 11 da mars 2012 ei denter auter stau la garanzia per ina buna colligiazion denter ils vischinadis. En special mava ei lu per ina colligiazion denter Mumpé Tujetsch e Segnas, denter Segnas ed Acletta e denter Mustér-Cavardiras-Pardomat. Sco quei ch'igl ei vegniu menziunau gia pliras gadas eis ei sin fundament dil svilup demografic da quintar ch'il cantun vegni a surdar la via da Mustér-Cavardiras alla vischnaunca, quei che munta ina enorma grevezia finanziaria. Perquei han ins avon quater onns discussiunau d'incorporar quella via ella reit dallas vias dalla meglieraziun. El messadi ei quei impurtont aspect denton buca veseivels.

Suprastonza communal

La via da Brulf entochen Cavardiras ei ina via cantunala. La via da Cavardiras a Pardomat ei ina via communal. Impurtont ei ch'ins sa realisar entras la meglieraziun colligiazions che surveschan primarmein all'agricultura. Cantun e confederaziun finanzieschan primarmein colligiazions che surveschan al puresser. Tenor interessenza sereducescha la contribuzion en promoziun dall'interessenza. La meglieraziun survescha primarmein all'agricultura mo er igl aspect turistic ei impurtonts. La colligiazion denter Mumpé Tujetsch e Segnas vegn garantida sur la via d'agricultura, la via da colligiazion e la Senda Sursilvana ch'ei ina cumpart dil project. La via denter Segnas ed Acletta ei part dalla meglieraziun e survescha primarmein pil diever agricol. Differenziar ston ins denter ina via da colligiazion che ha da far nuot cun la meglieraziun ed ina via che survescha effectivamein mo al diever agricol.

Cussegl da vischnaunca

Da siu temps ei la meglieraziun funsila vegnida instradada explicit pil motiv che la vischnaunca vegni da finanzia il manteniment e la sanaziun dallas vias da cultivaziun. Ultra da quei ei vegniu munchentau da metter a disposizion il studi ch'ei vegnius empermess en connex cul postulat da Clemens Berther pertuccont la colligiazion denter Acletta e Segnas. Igl ei vegniu fatg pliras gadas allusiun el cussegl che quei studi vegni fatgs en connex cun la meglieraziun funsila, la davosa gada il zercladur 2011. Sche la via ei buca ina part dil project per la meglieraziun, fagess quei surstar. Ha la suprastonza communal dau inaga l'incarica alla cumissiun da far in studi pertuccont quella via? Il cussegl havess spitgau in pèr construcziuns sur da quella causa el messadi. Ultra da quei eis ei vegniu inoltrau ina moziun che tracta quei tema.

Cumissiun meglieraziun funsila

La via Pardomat-Cavardiras ei nudada els plans dalla meglieraziun e vegn baghegiada ora cumpleinamein sco via da colligiazion. Damai ch'igl uffeci da construcziun bassa dil cantun ha gleiti finiu cun la sanaziun dalla via denter Pardomat e la Punt Gronda, sedat ina colligiazion optimala denter la Punt Russein e Cavardiras. Secapescha sa la meglieraziun funsila buca procurar per duas colligiazions tier ina fracziun. A Cavardiras sedat il problem ch'ins vegni strusch atras cun las maschinas grondas dils purs. En connex cun la tractaziun dallas protestas ein ins vidlunder da slijar la damonda davart il transit atras il vitg.

Ella cumissiun ei mai vegniu discussiunau davart ina colligiazion directa Acletta-Segnas, auter che sur la via da meglieraziun sco quei ch'ella ei definida el studi che munta la basa da lavur. En emprema lingia ha la meglieraziun da risguardar ils interess dall'agricultura e silsuenter ils ulteriurs interess sco il turissem e colligiazions tier mises ed auters edifecis. Igl uffeci d'uau ed igl uffeci d'agricultura e geoinformaziun han collaborau ensemen e definiu tgei vias che vegnan realisadas en connex cun la meglieraziun resp. tgei vias sco vias d'uau. Sch'ei duei vegnir realisau colligiazions supplementaras denter quellas duas fracziuns ei quei buc in'incumbensa dalla meglieraziun funsila. La decisiun dil cussegl da vischnaunca dil zercladur 2011 cun buc integrar quella via el plan vegn interpretada aschia, che la cumissiun ha buca da s'occupar cun quella via ed aschia ha ei dau negin'incarica da studegiar quella colligiazion.

Cussegl da vischnaunca

Ei vegn supponiu che la cumissiun da meglieraziun ei informada davart il diember dils menaschis purils. Sch'ins ponderescha cons da quels che sesanflan aunc ad Acletta e da

tgei varts che la cultivaziun dil terren els Plauns d'Acletta succeda, savess ins era realisar ina colligiaziun denter Segnas ed Acletta. Quella via savess lu in di vegnir cuvretga cun catram. Il menaschi a Glaretsch vegn cultivaus naven da Segnas e basegna perquei in access. Era ulteriurs purs cultiveschan praus ad Acletta. Quella via previda seigi buca construida pils basegns dall'agricultura. Ultra da quei maunca era ina via denter Peisel e Cuoz ch'ei definida els plans sco via d'uaul. Tgei capeta sche la via forestala vegn buca realisada? Eis ei pusseivel da risguardar pli tard ella meglieraziun ina via ch'ei pil mument buca planisada? Dat ei la pusseivladad da realisar vias supplementaras?

Cumissiu da meglieraziun

Sco gia menziunau vegnan el plan dalla meglieraziun certas vias d'uaul realisadas enteifer il project dalla meglieraziun. Tochen ussa ei la via da Cuoz tochen Peisel definada cun in rom da colligiaziun viers Acletta.

Cussegl da vischnaunca

Ils mises da Caischavedra e las Aclas sur Cavardiras mauncan el perimeter. Ils proprietaris savessen profitar da quellas vias. Han quels da separticipar vid la clav per la repartiziun da cuosts? Co eis ei ponderau da mantener las vias sunter la meglieraziun funsila? Adossescha la vischnaunca ils quens als proprietaris da terren?

Suprastonza communal

Per il manteniment dat ei pliras pusseivladads. Ina ei quella, che la vischnaunca incassescha dils proprietaris da terren annualmein contribuziuns. L'otra pusseivladad ei ina corporaziun da manteniment sco a Mumpé Medel ch'ei responsabla pil manteniment dallas vias e la vischnaunca paga sia cumpart vidlunder. En mintgacass sto ei dar ina pusseivladad d'incassar annualmein ina contribuziun che stat lu a disposiziun pil manteniment. Ei fagess senn da sliar ils problems decentral, aschia fuss l'identificaziun cun la via pli gronda. Quei ein denton damondas che ston vegnir sclaridas cu la meglieraziun ei finida.

Cumissiu da meglieraziun

Il territori ch'ei buca cumpigliaus vegn naturalmein buca constrenschiu da surprender cuosts. Ei sa denton esser che tegias da mises ni era casas vegnan obligadas da pagar ina contribuziun. Quels che han in avantatg en connex cun in'ovra san vegnir constrenschis da pagar ina cumpart vid quella. Ordeifer il perimeter dalla meglieraziun sa la meglieraziun realisar negins projects. La vischnaunca dispona dils mieds legals che lubeschan d'incassar las contribuziuns.

Cussegl da vischnaunca

Tenor pagina 4 dil messadi vegn discurreu da 1'882 parcelas, 1'122 parcelas sesanflan sil territori da Mustér. Quellas parcelas ein repartidas sin 537 proprietaris. Contas parcelas per proprietari ha la meglieraziun per finamira? Tenor il rapport tecnic ei l'entschatta dalla cultivaziun previda ils 31 d'october 2023.

Cumissiu da meglieraziun

La finamira dalla meglieraziun funsila ei da reducir il diember da parcelas sil minimum responsabel. La situaziun dils purs ei fetg individuala, perquei dat ei buca ina cefra cun diember fix da parcelas. La finamira ei d'unir dabia parcelas entras contracts ni ch'ils possessur privats ein prompts d'affittar lur terren als purs che cultiveschan gia oz las parcelas.

Ins havess saviu menziunar il termin dils 31 d'october 2023 el messadi. Quei termin ei denton buca segirs e dependa dil diember da protestas e co quellas san vegnir liquidadas.

Ils principis, tenor ils quals ils cuosts vegnan risguardai per las contribuziuns, vegnan tractai tier tuttas meglieraziuns tuttina e dai avon dil cantun.

Cussegl da vischnaunca

La finanziaziun succeda sur 30 onns. Co vegn la carischia risguardada sur in aschi liung temps? Vegnan ils projects adina finanziaj cun 85%? Succeda la damonda da credit sur

l'entira summa brutta da frs. 30'000'000.-- che tonscha forsa buca, perquei ch'ins sa gie buca co la carischia sesvilupescha?

Cumissiuin da meglieraziun

Impurtont ei ch'ins ha tier la calculaziun risguardau prezis che sebasan sin meglieraziuns realisadas actualmein. La cumissiuin ha bein en egl il svilup dils prezis. Actualmein ein ils prezis favoreivels, cunquei che la concorrenza ei grazia alla problematica dallas habitaziuns secundaras gronda. Quei vegn dabien a nus ed ei fuss d'avantatg d'entscheiver cun la meglieraziun ton pli spert. Ils 85% ein garanti duront il cuoz dalla meglieraziun. La vischnaunca da Mustér ha fixau ina summa maximala ch'ils possessurs privats han da pagar per hectara. Vegn la meglieraziun funsila pli cara, ha la vischnaunca da surprender ils cuosts supplementars.

Cussegl da vischnaunca

La via da Cavardiras viers Runtget ei ina via da vischnaunca e serrada gia dapi in temps. Differents proprietaris recloman che la via vegn buc aviarta, ferton che la via che va sur las Bovas ei buca ina via dalla vischnaunca.

Suprastonza communal

Ei setracta adina da valetar ils interess communal, privats ed finanziari, pia ils cuosts da manteniment. Il problem a Runtget ei da natira topografica, vul dir ch'il terren stat buca eri. Denton ei in access avon maun sur las Bovas. La sanaziun dalla via caschunass dabia cuosts. Igl uffeci forestal cantunal ha priu ora quella via ord la reit dallas vias forestalas ord il motiv che quella via ei ina buot finanziaria senza fons. Per la vischnaunca ei impurtont ch'in access ei garantius.

Cussegl da vischnaunca

Igl ei ditg buca stau clar sch'il drenadi a Segnas vegni risguardaus per las subvenziunus. Vegnan ils drenadis era subvenziunai cun 85%?

Cumissiuin da meglieraziun

Gie quei ei il cass. Igl ei buca stau sempel da calcular ils cuosts pils drenadis. La sanaziun ei pusseivla sur la meglieraziun. El decuors dalla meglieraziun ston ins intercurir il stan dils drenadis e silsuenter elaborar ils projects necessaris per la sanaziun. En vesta dallas investiziuns che vegnan fatgas ha quei project denton buca emprema prioritad, excepieu quels che vegnan tangai directamein entras la construcziun ni sanaziun d'ina via.

Decisiun

Cun 14 encunter 0 vuschs e 0 abstenziuns decida il cussegl da vischnaunca:

- 1. d'approbar il project dalla meglieraziun funsila sur igl intschess dalla vischnaunca da Mustér;*
- 2. da conceder il credit brut necessari da frs. 30'000'000.-- per il project tenor il schazetg da cuosts ed il plan da finanziaziun;*
- 3. da suttametter quels conclus conform ad art. 17 al. 3 dalla lescha da meglieraziun ed art. 10 dall'ordinaziun executiva tier la lescha da meglieraziun dil cantun Grischun alla votaziun dil pievel.*

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér

Il president:

L'actuara dil di:

Livio Zanetti

Andrea Hosang

Cussegl da vischnaunca 28-2013/2016

Seduta dils 29 da schaner 2016

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegliaer Flavio Murer ha inoltrau differentas damondas a scret en connex cun la lescha davart la taxa da hosps e la taxa da turissem da Flem/Laax/Falera e la fundaziun dad in'uniun da proprietaris da secundas habitaziuns a Mustér.

1. Contas protestas ein vegnidas inoltradas sil quen 2015 ch'ei vegnius tarmess tier igl atun 2015?
2. Contas da quellas protestas ein gia regladas?
3. Cu astgein nus quintar ch'igl emprem cass setschenti avon dertgira administrativa?
4. Cun quei che era autras vischnauncas ein pertuccadas cun las medemas damondas. Dat ei eventualmein in'allianza giuridica denter las vischnauncas ni perfin in sustegn dil cantun il qual ha gie sancziunau quellas leschas?
5. Tgei succeda sch'ils opponents survegnan dretg? Co vesa quei scenari ora sin palancau finanziel?
6. Ei previu in'ulteriura informaziun dils directamein pertuccai da quella lescha?

Suprastonza communal

1. Encunter ils quens tarmess miez fenadur 2015 ei vegniu inoltrau 144 protestas da rodund 1'200 proprietaris.
2. 97 protestas han saviu vegnir regladas, 43 ein aunc pendentas.
3. 3 cass sesanflan tier la dertgira administrativa (caussas formalas), 45 proprietaris han inoltrau la medema protesta sco ils proprietaris da habitaziuns a Flem/Laax/Falera.
4. Il giurist che ha preparau las decisiuns per Flem/Laax/Falera ha medemamein era preparau nossa posiziun. Il cantun Grischun pren negina posiziun en caussa. Lez ha sulettamein sclariu damondas formalas.
5. Sch'ils opponents survegnan dretg, vegnan lur quens adattai ed eventualmein ston la lescha ni il regulativ da turissem vegnir surluvrai. Cun quei che la decisiun ei aunc pendent, eis ei prematura da sclarir scenaris finansials.
6. La lescha ei ussa dapi varga in onn en vigur ed ils pertuccai ein vegni informai. Ulteriura informaziun ei previda il matg 2016.

Ord vesta dalla suprastonza communal ei, abstrahau dallas decisiuns dallas dertgiras, impurtont che las puschidas includidas vegnien semtgadas ad uras per comunicar quellas avon ni sil pli tard cun la distribuziun dil quen pigl onn 2016.

Cussegliaer Armin Manetsch ha inoltrau ina damonda en connex cun la colligiaziun d'internet a Mumpé Medel

Sco ins ha viu il davos temps ei vegniu modernisau la lingia d'internet a Mustér. Mustér haveva gia ina reit relativamein sperta denter 10-15 mbs/s ni la pusseivladad da KNS. Mo nus a Mumpé Medel paghein dapi onns per ina reit da 10 mbs/s, vein denton aunc oz mo ca. 4 mbs/s.

Eis ei previu da far era a Mumpé Medel enzatgei? La lingia da fibra da veider "Glasfaser" ei numnadamein mo ca. 20 m sper la centrala da Mumpé Medel e pinada per ligiar en.

Suprastonza communal

Ina buna colligaziun cun ina reit sperta ei la premissa per in svilup da nossas valladas muntagnardas. Cheu ei la Swisscom ell'obligaziun da garantir era als uclauns (Pardomat, Madernal, Cavardiras, Mumpé Medel e Mumpé Tujetsch) bunas prestaziuns congualas cun quellas da Mustér. Momentan essan nus vid coordinar quei basegns era cun cusseglier naziunal Martin Candinas.

Cussegl da vischnaunca

1. Co ei la vischnaunca secunvegnida cun la fatschenta sut Gliendas denter la pleiv Sogn Gions e la gruppa d'interess?
2. Ein ils contracts denter las partidas suttascrets ed impurtai el Cudisch funsil?

Suprastonza communal

Ils contracts ein tuts impurtai el cudisch funsil!

Informaziuns

President dil cussegl da vischnaunca

Il Center da sport e cultura ha lantschau ina retscherca pertuccont la purschida dad oz ed el futur. Ei vegn supplicau ils interessents da prender part a quella retscherca.

Livio Zanetti appelescha allas cusseglieras ed als cussegliers sco era alla suprastonza communal da far patratgs tgi ch'ei prompts da semetter a disposiziun per ina proxima perioda d'uffeci e per tgei post sco era tgi che vegn a demissiunar. Demissiuns ein da comunicar a scret.

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug venderdis, ils 11 da mars 2016.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: L'actuara dil di:

Livio Zanetti

Andrea Hosang

Disentis/Mustér, ils 9 da mars 2016

C:\Users\maissen\Documents\Vischnaunca\Cussegl da vischnaunca\cussegl da vischnaunca 2013-2016\Protocols\Cus0016_28.docx